

Mei 2021

BOMENBUREN

stichting

BOMENBUURT GRIFFIOEN

Middelburg

Website: www.griffioengroen.com

Mail: stboomgrif@zeelandnet.nl

Hoogerzael, eens stond er een kasteel

Natuurlijk kennen we allemaal Speelhof Hoogerzael; aan het eind van de Olmenlaan de Seisweg oversteken en je bent er. Maar wat was daar eerst en waarom de naam Hoogerzael? We gaan ver terug de geschiedenis in.

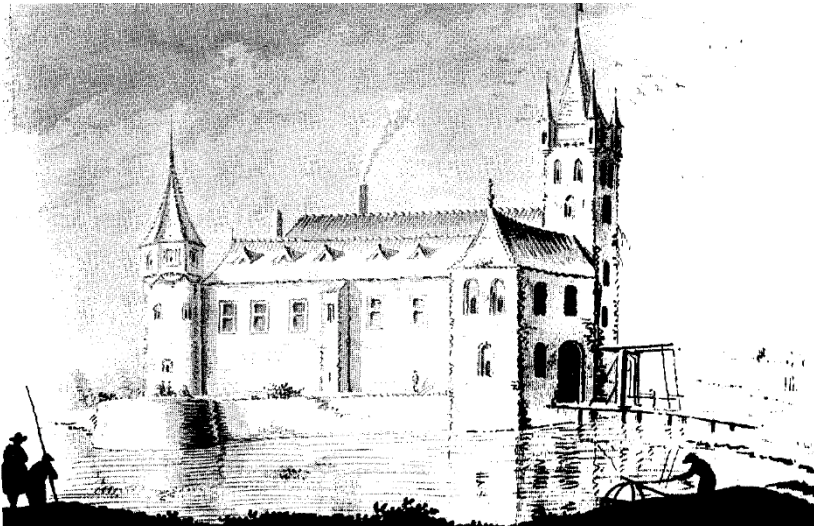
In de 17de eeuw was Middelburg een welvarende handelsstad. Er kwamen daardoor steeds meer mensen in de stad werken en wonen. Maar het leven in de stad was niet altijd prettig. Zeker in de zomer niet. De vele paarden die de karren met handelswaar trokken lieten veel stinkende mest achter, de vele mensen deden hun behoeften in tonnen in buitenprivaten. aan de Leerlooierssingel gebruikten de leerlooiers urine van koeien om hun koeienhuiden te weken, de grachten waren vies. Kortom, wanneer de zon lekker scheen, stonk de stad behoorlijk. De rijke bovenlaag van de bevolking vluchtte daarom in de zomer naar het platteland van Walcheren en bouwde daar fraaie buitenplaatsen met prachtige tuinen.

Behalve dat het daar prettig vertoeven was, waren deze buitenhuizen en lusthoven ook een statussymbool en een goede geldbelegging. Daarom werden er steeds meer gebouwd. De kroniekschrijver Mattheüs Smallegange schreef eind 17de eeuw dan ook: *'de dorpen, heerlijke huizen en lusthoven liggen zo dicht op malkander, dat die de anderen als met een steen kunnen bewerpen'*. Walcheren bestond toen voor een achtste deel uit buitenplaatsen met landgoederen. Twee van die buitenplaatsen waren Huize De Griffioen aan de singel en kasteel Hoogerzael.

Kasteel Hoogerzael stond ongeveer op de plaats waar nu Speelhof Hoogerzael is. Van oorsprong was het een middeleeuwse adellijke hofstede. In een belastingregister uit 1569 is sprake van *'de bogairt (boomgaard) van Leunis Wisse, ghenoeempt De Hooge Zale'* in Seisambacht buiten Middelburg. Later werd deze hofstee uitgebouwd tot een buitenplaats met dezelfde naam.

Ergens na 1675 werd deze buitenplaats gekocht door David van der Nisse. Hij was raadslid en schepen van Goes en gecommiteerde namens Goes in de Staten van Zeeland. Hoogerzael werd zijn zomerhuis. Deze *'norsche David'*, zoals hij ergens genoemd werd, heeft er veel geld aan uitgegeven. Vermoedelijk was hij het die het huis grondig heeft laten herbouwen. Hij en zijn echtgenote Clara van Borssele van der Hooge hoorden bij de stedelijke elite en hun buitenhuis moest daarom allure hebben en hun hoge status uitdragen.

Eind 17e eeuw schreef Smallegange in de *'Nieuwe Cronyk'* over deze David van der Nisse: *'Te Middelburg vertoevende, bewoonde hij het zomerhuis Hogerzale (de Hooge Sale anno 1564) buiten de Seispoort.'* En dit *'oud Ridderlijk Huis Hoogerzael'* omschreef hij als een *'seer cierlijk nieuw gebouwt, vierkant rondom uit het water opgetrokken; in de voor- en achter-gevel, en boven op deselve, staen verscheide schoone beelden en borststukken. Daerin zijn sommige bequame (aangename) vertrekken, behalven een seer groote en heerlijk zael, allesins de aengenaemste uitsichten verschaffende.'*

Deze afbeelding van Oud Hoogerzael is getekend in de 18de eeuw

Om op Hoogerzael te komen moest men over een ophaalbrug. Vervolgens kwam men op een brede weg die naar het gebouw leidde. Aan weerszijden van de laan waren bomen, struiken en bloemen geplant waaronder zulke uitheemse en bijzondere planten *'soo dat men diergelijk in geheel Zeeland niet vind'*. 's Winters werden deze dure planten binnen bewaard. Voor dat doel was er een orangerie gebouwd.

Om het huis heen was een vijver aangelegd die achter het huis uitliep in twee armen met daartussen *'een kostelijken Bloemhof, vol van de schoonste en ongemeenste (weinig voorkomende) bloemen, uit alle landen naeuwkeurig by een gehaalt'*. Achter de hagen waren moestuinen. Langs de schuttingen stonden fruitbomen. Over het park rond het huis schreef Smallegange: *'Daer in staen verscheide koyen en koten (hokken) voor faisanten, patrijzen, Duiven, Hoenderen, Eenden, in grote menigten, van allerhande schoone, rare, en ongemeene slag.'* Verder horen bij het buitenhuis *'een fraey boerenhuis, een Oraenjery, een Stalling en een Koetshuis'*.

Misschien heeft Smallegange een beetje overdreven maar duidelijk is wel dat op de plaats van Speelhof Hoogerzael rond 1700 een prachtige buitenplaats stond waar het *'aengenaem vertoeven'* was. Maar wat is er verder gebeurd en wat is er overgebleven? Daarover de volgende keer.

Heggen snoeien en uw tuinafval

Alles groeit weer hard. Ook de heggen in onze Bomenbuurt. Tweemaal per jaar snoeien wij een aantal hagen in de plantsoenen. Onze eerste snoeidag zal zijn op woensdag 26 mei. Het snoeiafval wordt dan op twee plaatsen in de wijk verzameld: aan de begin van de Olmenlaan en bij de vijver in de Kornoeljelaan. Dit afval wordt, omdat het van openbaar groen afkomstig is, later door de gemeente opgehaald. Wanneer u rond de dagen dat wij snoeien zelf ook snoeit, kunt u uw groenafval bij onze afvalhoop gooien. Tussendoor mag op deze plaatsen geen groenafval gestort worden.